

פ ר ו ט ו ק ו ל מ.מ. 30

מישיבת ועדת הכנסת שהחקימה ביום ג',
כ"ח באדר חשי"ב-1952.3.25 בשעה 8.40

ש.ה.

הנוכחים:

ד. בר רב האי - היו"ר
י. אורי
ב. אזניה
ע. איכילוב
ש. בבה
י. בן צבי
ה. ברגר
י. בר יהודה
ש. גרידי
י. הררי
מ. וילנר
ס. זועבי
צ. ח'ניפס
ז. טברסקי
ק. כהנא
ש. לורנס
ע. סימון
מ. נורוק
א. רזיאל נאור
א. דימלט
ז. שפר

המוזמנים:

מר קרן צבי - מטעם משרד המשפטים
מר צדוק - מטעם משרד המשפטים
מר רוזטי - מזכיר הכנסת
מר צידון - סגן מזכיר הכנסת
מר ליאור - מזכיר יושב-ראש הכנסת

ס ד ר - ה י ו ם

דיון בערעורם של חברי הכנסת וילנר ורזיאל-נאור
על החלטת הנשיאות שלא להכיר בדחיפות הצעות לסדר-היום
שהוגשו על ידי סיעותיהם.

יו"ר ד. בר רב האי:

אני פותח את הישיבה.
עלינו לדון בארבעה ערעורים של
ברי כנסת על דחיית בקשתם להעמיד הצעה באופן דחוף לסדר היום של הכנסת.
לוש הצעות הן הצעותיו של חבר הכנסת וילנר והצעה אחת הוגשה על ידי חברת
כנסת רזיאל-נאור. ובה הדרישה להחזיר את המשלחת המנהלת את המשא ומתן ביחס
שילומים מגרמניה. הצעותיו של חבר הכנסת וילנר הן: א. המלחמה הבקטריולוגית
הכחות האמריקאיים נגד עמי קוריאה ופיין; ב. החרמת השמן בכפר ראמה על ידי
משטרה והצבא; ג. הפסקת המשא ומתן עם משלחת בון הנאצית.
את הסיבה לדחיפות העמדתה לדיון של הצעה סיעת חרות לסדר היום,
זביר חבר הכנסת בדר.

בדר:

ביחס לאופן הדיון בהצעות לסדר
היום בדרך כלל, עלי לא לצייץ כי אצ
נעות שהוגשו על ידי סיעתנו בהדשים ספטמבר-אוקטובר 1951 מרם הגיעו לדיון.
שיאות מקיימת את העקרון של הקדשת ישיבה להצעות לסדר היום רק פעם ב-20 שבועות
זקום פעם ב-10 שבועות, כפי שנקבע בחקנון.
לדעתנו אין כל אפשרות לדחות את העמדתה לסדר היום
הצעתנו ביחס להתזרת המשלחת מהולנד, היות והכנסת עומדת לצאת לפגרה וקיים
שש שביתתים עלולים להתרחש דברים מכריעים. מהפקידם של חברי ועדת הכנסת
לחת את דעתם על הצדקתה של דחיפות זו מבחינת הזמן המתאים לדיון בשאלה, ולא
זיות מושפעים מגישתם הם או מגישת מפלגותיהם על עצם הצורך לעורר דיון כזה
כנסת; אם לדון בשאלה זו או לא - בכך חברי הכנסת עצמה. היו מקרים בהם פנו
לינו מטם משרד החוץ או מטעם שלטונות הבטחון וביקשו שלא נעורר דיון בענין
זוים במסגרת הכנסת אלא בועדת החוץ והבטחון ואנו תמיד נעננו. אם הפעם לא
ינתן לנו רשת הדיבור במליאה, אני מודיע כי יש בידינו אמצעים פרלמנטריים
ינים בהם נוכל לנקוט.

וילנר:

לדעתי יש להעמיד הצעה זו לסדר
היום באופן הדחוף ביותר, היות
נמ באופן פורמלי חורגת המשלחת המנהלת את המשא ומתן מן התחומים שנקבעו לה
זחלטה הכנסת, כפי שמוכיחה גם הידיעה שנתקבלה הבוקר שמשלחתנו התחייבה שלא
זרסם כל הודעה בטרם תעבור צנזורה של המשלחת הגרמנית. יחסה של המשלחת
גרמנית בהולנד שמה אותנו ללעג ולקלס בעיני העולם ומשום כך אני חושב כי
הכנסת להחליט מיד להחזיר את משלחתנו. אם חברי ועדת הכנסת יחליטו שלא
זכיר בדחיפות העמדת השאלה לסדר היום, יהיה זה משום יחסם לעצם הענין -
זר המנוגד לחקנון.

שפר:

בתקופת הכנסת השניה מלאה הנשיאות
אחר המוטל עליה על ידי החקנון
זקדישה לדיון בהצעות לסדר היום את כל הזמן שנקבע לכך; במידה שבוטלו ישיבות
זלו נעשה הדבר על פי החלטה ועדת הכנסת ותמיד בתנאי שהזמן יוחזר וכך היה.
אשר לדחיפות העמדתה לדיון של ההצעה הנידונה, היתה
הנשיאות בדעה שאין להכיר בדחיפות זו מאחר שרק לפני כמה שבועות התקיים
יון על נושא זה במליאת הכנסת, בועדת החוץ והבטחון וגם בוועדת הכנסת. אותם
ימוקים שהובאו אז נגד שיגור המשלחת הם הנימוקים המובאים עתה להתזרתה.

ברגר:

נקבעה מסגרת זמן מסויימת בה
מקיימים דיונים על סדר היום
אם אין הצעות מגיעות לציון במשך זמן רב הרי אין זה משום שאין מקציבים
כך את הזמן שנקבע, אלא משום שישנה "אינפלציה" מסויימת של הצעות. אינני
יבע עמדה חיובית או שלילית לגבי כמות זו של הצעות, אולם יש לראות בכך את
נורם לאחור בו מגיעות ההצעות לדיון.
אשר להצעה הנידונה, החליטה הכנסת להעבירה לדיון
יעדת החוץ והבטחון בשעה שהיא הועלתה בפעם הראשונה ואם לחברי אצ הסיעות
זערערות כעת על החלטה הנשיאות הגיעו ידיעות המופצות על ידי העתונות הזרה
שלנו - היה הרבה יותר פשוט ומעשי אילו נציגי אותן אצאצא הסיעות היו פונים

ועדת הכנסת
25.3.52

ש.ה.

- 3 -

ה. ברגר:

ישירות ליושב-ראש ועדת החוץ והבטחון ודורשים להעמיד שאלה זו לדיון בוועדה. זהו המוסד שנקבע על ידי הכנסת כדי לעסוק בבעיה זו ומאתר שלא באה כל תביעה מצד שתי סיעות אלו אל ועדת החוץ והבטחון לדון בענין זה, אני מסיק כי אין בכוונתן לעשות לטובת הענין כשלעצמו, אלא לפרסם אותו מעל במת הכנסת.

י. הררי:

הנני גם כן בדעה שיש צורך לדון מחדש על

אופן הטיפול בהצעות לסדר היום: סדר העדיפות הפנימי, אם מצא סיעתי ואם כרונולוגי, וכן על אופן הדיון במליאה על הצעות לסדר היום; העובדה שבישיבה המוקדשת לדיון בהצעות לסדר היום מספיקה המליאה לדון רק בארבע או חמש הצעות מחוץ שלושים, מחמירה את הצורך בברור הדבר.

אשר להצעה הנדונה, הביעה הכנסת את רצונה על ידי ההחלטה שנתקבלה לפני כמה שבועות והטילה על הממשלה לבצע את הדבר. משום כך אינני רואה כל טעם בדיון מחדש על הענין בשעה שהוא נמצא בבצוע כפי שהכנסת החליטה. אלא שהביאו לידי קבלת החלטה זו עשו זאת, לדעתי, תוך הסכמה מראש עם התוצאות שהחלטה זו תגרור אחריה ועליהם האחריות לכך. אם הממשלה אינה מעונינת לערר את השאלה מחדש בשעת הוצאת ההחלטה לפועל, אין חבר כנסת יכול להכריח אותה לכך; זוהי זכותה כי קביעת סדר היום נתון בידיה. לחבר הכנסת ניתנת האפשרות לערר את השאלה אלא ולדרוש את העמדתה לדיון באחת הישיבות המוקדשות לדיונים בהצעות לסדר היום.

י. בר יהודה:

הצעה להעמיד את הענין לדיון נוסף באגדתו מן הידיעות הראשונות שהגיעו אלינו עד כה ביחס למשא ומתן והמתרחש בו. על כך אי-אפשר היה לדון לפני שיגור המשלחת, כך שהיום עומדת השאלה לדיון בצורה שונה. הזמן העומד עדיין לרשותנו עד למועד יציאתה של הכנסת לפגרת הפסח יוכל להספיק גם לדיון זה.

א. רוזאל נאור:

התפתחות הענינים במשא ומתן היא שגרמה להכרח להעלות בעית החזרת המשלחת, ולא הרצון לדון מחדש על בעיה השילומים עליה כבר הוחלט. לאחר שההצעה טובא לכנסת תוכל היא להכריע אם לדון לפי הצעתנו או לא, אולם על ועדת הכנסת לקבוע את דחיפות העלאת השאלה ולהודות בהשפעת גורם הזמן במקרה זה.

ע. איכילוב:

כאשר הכנסת קיבלה את החלטה בענין השילומים ומסרה את הטיפול בענין זה לוועדת החוץ והבטחון, היתה כוונתה שוועדה זו תלווה את התפתחות המשא ומתן בידיעה מתמדת. עתה מתברר כי היו הכנות למשא ומתן והיה משא ומתן קודם, ואילו ועדת החוץ והבטחון לא קיבלה על כך כל ידיעות. גם הכנסת, בתור המוסד הנבחר העליון של העם, לא שמעה דבר על ההתפתחות שחלה בשאלה שהסעירה את הרוחות במידה כה רבה. לדעתי חייבה התפתחות הענינים קריאה דחופה של ועדת החוץ והבטחון, כדי לשמוע מפי נציגי הממשלה דין וחשבון. מאחר שדבר זה לא נעשה, אני חייב להצביע בעד ההצעה להעמיד דיון זה באופן דחוף על סדר היום של מליאת הכנסת. אם בינתיים תהיה הודעה מטעם ראש הממשלה או חקייים דיון על נושא זה בוועדת החוץ והבטחון, לא תהיה עוד סיבה לדחיפות הדיון בכנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אני מעמיד להצבעה את ערעורו של חבר הכנסת בדר ושאל חבר הכנסת וילנר על החלטה הנשיאות בשאלה זו.

הערעור נדחה.

אני מודיע שאבקש רשות למסור הודעה בענין זה במליאת הכנסת.

א. רוזאל-נאור:

עדת הכנסת
25.3.5

- 4 -

ש.ה.

אני רוצה כי נביע כשאלה שוועדת החוץ והבטחון
חרון בעניין זה לפני הפגרה, או שתימסר הודעה

איכילוב:

כנסת על ידי נציג הממשלה.

מאתר שוועדת הכנסת החליטה שלא להכיר בדחיפות
העלאת הצעה זו לסדר היום, אני מציע לקבל החלטה
ל הפניית השומת לב שר החוץ ויושב-ראש ועדת החוץ והבטחון לצורך בדיון דחוף על

בר יהודה:

ושא זה בוועדת החוץ והבטחון.

אין בסמכותה של ועדת הכנסת לדון בעניינים הנוגעים
לשטחי פעולתן של ועדות אחרות, אלא אם כן
ביאות הוועדות את העניין לברור בוועדת הכנסת. אין כל בסיס חוקי, כל נוהג או תקדים
וועדת הכנסת לדון בעניין המחייב ועדת אחרת ומשום כך אני מתנגד לעצם ההצבעה על
גשת משאלה כזאת מטעם הוועדה.

אזניה:

אני חושב שוועדת הכנסת יכולה לחייב ועדה אחרת
לדון בנושא מסויים אם היא אינה רוצה בכך, אולם
ין כל ספק שאנו רשאים להביע משאלה כזאת; אני מצטרף אליה בשם סיעתי.

הררי:

התפלאנו מאד לשמוע שדוקא השבוע לא תקיים ועדת
החוץ והבטחון את ישיבתה הקבועה ביום ג'. משום
ך אני רוצה לבקש את נציגי כל הסיעות להתאחד בהבעת המשאלה שתועבר ליושב-ראש
עדת החוץ והבטחון על ידי יושב-ראש ועדת הכנסת, לכנס את ועדת החוץ והבטחון
הקדם האפשרי.

רימלט:

אם ישנן טענות כלפי יושב-ראש ועדת החוץ והבטחון,
ישנן דרכים אחרות כדי להביע זאת בתוך הוועדה
ו מחוצה לה, אולם לא דרך זו. אי-אפשר לקבוע תקדים שוועדת הכנסת מתערבת באופן
עולתו של יושב-ראש ועדה זו או אחרת, אגב דיון בסרוב הנשיאות להכיר בדחיפות העמדת
צעה מסוימת לסדר היום.

ברגר:

ועדת הכנסת היא גם מעין "סניור קולג' ^{6/11/51} ומשם
כך אני מציע לכנס הערב ישיבה מיוחדת של ועדת
כנסת ולדון לפי תלונת סיעתי אל יושב-ראש ועדת החוץ והבטחון, על דחיית הישיבה
שבועית הרגילה של ועדת החוץ והבטחון, למרות החביעה להעמיד סעיף חשוב זה על סדר
יום של דיוני הוועדה. נסינו להעמיד את העניין לבירור ולסיים אותו בצורה עדינה
ותר על-ידי הבעת משאלה ליושב-ראש ועדת החוץ והבטחון, אולם מאחר שנתקלנו באי-אפשרות
התנגדות פורמלית כל-כך, אין אנו רואים דרך אחרת.

ריהודה:

על סדר-היום של ועדת הכנסת איננו מופיע סעיף
הנוגע להתנהגות יושב-ראש ועדת החוץ והבטחון
על כל פנים, אי-אפשר לחבוע כינום ועדה במיוחד למטרה זו. נראה לי שאפשר לברר את
העניין בתוך ועדת החוץ והבטחון.

יו"ר ד. בר-רב-האי:

אני חושב שיכולה להיות התייעצות בעניין זה.

אורי:

(הפסקה)

לאחר שיקול דעת והתייעצות אני מוכן להביע את
רצונם של הסיעות חרות, הציונים הכלליים,
פלגת הפועלים המאוחדת, הפרוגרסיביים, הפועל-המזרחי, מק"י, והרב נורוק -
יחס לקיום ישיבה של ועדת החוץ והבטחון על הנושא הנידון, לפני פגרת הפסקה.

יו"ר ד. בר-רב-האי:

היו"ר ד. בר-רב-האי:

ההצעה השניה לסדר היום אותה ביקש חבר הכנסת וילנר להעלות בדחיפות והנשיאות סרבה לקבל זאת, נובעת למלחמה בקטריוולובית - לדבריו - של כוחות האו"ם בעמי קוריאה וסין.

ס. וילנר:

מסקורות שונים מגיעות ידיעות שכוחות או"ם משתמשים במלחמתם בקוריאה ובגבולות סין בחיידקים הגורמים למגיפות איומות וכמאיימים בהשמדה הסובית של האוגלוסייה האזרחית. עובדות אלו אושרו על-ידי ועדה בינלאומית של עורכי-דין שבקרה בקוריאה ובדקה את השאלה מבחינת החוק הבינלאומי. הדברים התפרסמו גם בעתונות הצרפתית והאיטלקית שאיננה יכולה להיות חשודה בקומוניזם, כגון עתון "לה סונד" הצרפתי. על כל פנים עובדה היא שמתנהלת מלחמה בקטריוולובית בעולם ולא ייתכן שפרלמנט במדינה יהודית אשר ששה מיליון מבני עמק הושמדו בתאי-בזים, לא יתן דעתו על כך. יתר על כן, חונכנו להכיר בגרמניה לא רק את היסלר כי אם גם את גטה ואת שילר ואנו נוכחים לדעת כי מה שמתרחש עתה באטריקה עולה בהרבה על מה שעשו הגרמנים הנאצים.

הצעתנו היא שהכנסת של מדינת ישראל, בית-הנבחרים של העם אשר טבל ביותח משיטות השמדה הסובית, התביעה את דעתה על ענין זה על-ידי פניה לאו"ם, אם בצורת סחאה ואם בצורת דרישת חקירה. ענין זה מאיים בהתפתחותו בהחטת המצב הבינלאומי, הגברת סכנת המלחמה ובהשמדה הסובית שהתחילה בקוריאנים ותפגע בסופו של דבר גם ביהודים, בערבים, ובכל העמים. זוהי גם פגיעה בחוק הבינלאומי שאנו מעוניינים לשמור עליו. אם לא תקבל ההצעה להביע את סחאתנו בפני מוסדות או"ם על מלחמת החיפזים המתנהלת גם בשמנו בהיותנו חברים באו"ם, נציע שהכנסת תפנה לאו"ם בבקשה להקים ועדת חקירה אשר תחקור בשאלה חסורה זו. אני מציע להעלות זאת כשאלה דחופה לסדר-היום, היות והכנסת עומדת לצאת לפגרה ושבועות אלה הם תקופה פשוטת מאוד במקרה זה.

ז. שפר:

הנשיאות איננה דנה לגופן של ההצעות לסדר-היום, כי אם רק על דחיפותן. הייתי מציע שוועדת הכנסת או ועדת משנה שתמונה לכך, תברר ותיתן דעתה גם על תוכן ההצעות לסדר-היום, כדי למנוע העלאת הצעות הנובלות עם גיחוך, כגון ההצעה הנידונה. אשר לדחיפות העלאת הצעה זו, הגיעה הנשיאות כולה לידי מסקנה שאין כל ניסוק לראות הצעה זו כדחופה יותר משאר ההצעות לסדר-היום שהוגשו לפני זמן ומצפות לתורן לעלות לדיון.

א. רימלט:

אינני חושב שיכול לקום מוסד אשר יקבע אילו הצעות תועלגה לדיון ואילו לא; זכותו של כל חבר כנסת היא להציע את אשר הוא מוצא לנכון. אשר למקרה זה, יש עדיין צורך לחקור את העובדות בטרם נוכל לדון בו, כך שאינני רואה דחיפות בהעלאתו לדיון.

י. בר-הודה:

אני מוכן לדון פעם באופן יסודי על בעיית הגשת הצעות לסדר-היום, אך ברור מראש שהרוב יחשוב תמיד את הצעות המיעוט לבלתי מתאימות. משום כך לא יוכל להיות מוסד שיחליט בענין הנדון.

אשר להצעה עצמה, הרי אם כי נמסרים דברים כמקורות מוסמכים ביותר, אין בידי הוכחות לכך ולכן הייתי מוכן לתמוך רק בהצעה לבדוק את נכונות השמועות הללו ולא להתבסס עליהן כעת דבר מוחשי. אני רואה צורך לבדוק את הדבר משום שאחריות מסויימת חלה גם עלינו, מאחר שמדינתנו מצביעה בעד המלחמה ואף שלחה עזרה.

ועדת הכנסת
25.3.1952

אני סוכן לשנות את הנוסח ולהציע זאת
כהצעה לבדיקה.

ס. וילנר:

אשר לדברי סגן יושב-ראש הכנסת, אני
רוצה להעיר כי לא מעט מן הגיחוך מסוים
להצעות לסדר-היום על-ידי דחיית הדיון בהן לתקופות כל כך ממושכות, עד כי הנושא
חדל מלהיות אקטואלי. אני תוסכת בדעה לקיים דיון דחוף על בעיית ההצעות לסדר-
היום והנוהג בהגשתן, מבחינת התקנון.

א. רזיאל-נמור:

אשר להצעת חבר הכנסת וילנר, הרי אם כי הוא מעמיד אותה בנוסח
הקובע עמדה מראש, אני חושבת כי יש עדיין צורך בחקירה ובדיקה ומשום כך אני
מתנגדת להעמיד בדחיפות שאלה זו לדיון.

השהיית הדיון בהצעות לסדר-היום נגרמת
על-ידי ריבוי הגשת הצעות שבחלקן הגדול
אינן מכוונות אלא לטטרות הפובנות. כדאי להקדיש ישיבה מיוחדת של ועדת הכנסת במ
נדון בקביעת סדר עדיפויות לגבי הסוגים השונים של ההצעות.

י. בן-צבי:

אשר להצעת חבר הכנסת וילנר, אני חושב כי סחובת מסדר החוץ היא
לברר גם ענין זה כשאר העניינים, או שהחברים בוועדת החוץ והבטחון ידרשו לקיים
ישיבה ולדון על נושא זה. לדעתי אין לכנסת זמן לספל בכך עכשיו.

אני רוצה להעיר כי הדיון על פרק התקנון
הנוגע להצעות לסדר-היום והנוהל הקסור
בכך, נדחה עקב בקשת יושב-ראש הכנסת שהיה חולה. באחת הישיבות הקרובות של ועדת
התקנון נדון בפרק זה ותהיה אפשרות להביא את הענין סיד גם לישיבת ועדת הכנסת.

הי"ר ד. בר-רב-האי:

אני מעמיד להצבעה את עמורי של חבר הכנסת וילנר על החלטת
הנשיאות ביחס להצעתו זו לסדר-היום.

הערעור נדחה

הערעור השלישי של חבר הכנסת וילנר
סופנה נגד החלטת הנשיאות שלא להכיר
בדחיפות הדיון בהצעתו הנוגעת להחרטת השמן בכפר ראטה על-ידי המשטרה והצבא.

הי"ר ד. בר-רב-האי:

נושא זה נידון עתה בבית-המשפט גבוה לצדק מבחינת חוקיות
ההחרטה וכן גם בבית-המשפט המחוזי בחיפה, ביחס להתנגדות התושבים למשטרה.
סאחר שמקרה זה הוא במצב של "סוב יודיצה" באופן טובהק, לא ייתכן שהכנסת
תחליף דעות מעל במתה בטרם יקבל בית-הדין החלטתה.

אין ההצעה מכוונת לקיום דיון על אצאצא
הבעיה מן הצד התחוקתי, אלא על האמפקט

י. בן-יהודה:

הציבורי והפוליטי שבדבר.

אין לתאר שהוויכוח שיתנהל בכנסת על
מקרה זה לא יגע במ שאלות התחוקתיות.
נוסף לכך, גם אם לא ידובר על הצד התחוקתי, הרי גם בהבעת דעות על נושא זה מבחינות

ה. ברנר:

סה/רב

- 7 -

ועדת הכנסת
25.3.1952

אחרות יש משום השפעה על דעתו של השופט הדן על המקרה, ואשר חייב להיות בלתי תלוי ובלתי מושפע. משום כך אני תוסך גם כן בדעה להשהות את הדיון בענין זה עד לאחר הכמעת בית-הדין.

פ. וילנר:

ישנם תקדימים שונים בהם נהגה הכנסת שלא לפי עיקרון זה. במקרה ג' למי, למשל, התקיים הדיון בכנסת והוקמה ועדת חקירה פרלמנטרית בימים בהם נידון עדיין הענין בבית-המשפט. כן התקיים גם דיון על הריסת כפרים ערביים בטרם פסק על כך בית-המשפט. אלו הן עובדות שהכנסת דנה על נושאים כאלה מבלי להכנס לתחום תפקידיו של השופט. אני חושב שיש הכרח לדון בנושא זה בטרם תצא הכנסת לפגרה, היות ובינתיים עלולות להתעורר מהומות מסיבות טרוריסטיות אלו.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אין כל דמיון בין מקרה זה לבין המקרים שצויינו על-ידי חבר הכנסת וילנר. אני מציע לא לדון בשאלה זו כל עוד לא נתקבלה החלטה ופסק-דין בבית-הדין הגבוה לצדק.

ההצעה נתקבלה.

עלינו לעבור לדיון על עיכוב פרסום נאומי של חבר הכנסת וילנר, אולם מאחר שאינם בוכחים נציגי כל הסיעות, אני מציע לדחות את הדיון לשבוע הבא.

ההצעה נתקבלה.

בשבוע הבא התקיים ישיבת הוועדה ביום ב'.

הישיבה ננעלה בשעה 11.15.